

Kopienas koordinētā atbilde vardarbības pret sievietēm novēršanai

ES „Tiesību, vienlīdzības un
pilsonības” programmas
līdzfinansēts

Projekts „Soli tuvāk: Kopienas vienotā atbilde
uz vardarbības pret sievietēm gadījumiem”
(Nr.JUST/2015/RDAP/AG/MULT/9830)

Saturs

- Projekts „Soli tuvāk: Kopienas vienotā atbilde uz vardarbības pret sievietēm gadījumiem”:
 - Kāpēc projekts ir nepieciešams
 - Fokusgrupas – vardarbībā cietušo sieviešu vajadzību noskaidrošana
 - Policijas izsaukumi un vardarbības risku novērtēšana, vadlīnijas policijai
 - Institūciju sadarbība pēc policijas izsaukuma
- Kopienas nozīme vardarbības pret sievieti mazināšanā
- Vietējo (reģionālo) masu mediju loma vardarbības mazināšanā

Projekts „Soli tuvāk” – kāpēc nepieciešams

- Pagaidu aizsardzība pret vardarbību ģimenes vardarbībā cietušajiem – jauns regulējums kopš 2014.gada aprīļa
- Nepieciešamība iedzīvināt un attīstīt jauno regulējumu praksē, ievērojot cietušo intereses un vajadzības
- Projekta mērķis - ieviest efektīvu, vispusīgu un saskaņotu institūciju rīcības modeli, reaģējot uz vardarbības ģimenē gadījumiem

Projekts „Soli tuvāk” – fokusgrupas ar cietušajām (1)

- Notika 3 fokusgrupas. Tika uzrunātas ap 120 Sievietēm dažāda vecuma, no dažādiem reģioniem, kurām ir bijusi pieredze ar pagaidu aizsardzību no vardarbības
- Kopā piedalījās 24 sievietes gan latviski, gan krieviski runājošas no Rīgas un Latvijas reģioniem. Sievietes, kas bijušas ilgstoši vardarbīgās attiecībās pat vairāk kā 20 gadus, gan ne tik ilgstošās, sievietes, kas bijušas laulībā, gan arī neregistrētās attiecībās. Sievietes, kuras piedzīvojušas vajāšanu un izsekošanu. Visas uzrunātās vai viņu tuvākie ir saukuši policiju

Projekts „Soli tuvāk” – fokusgrupas ar cietušajām (2)

Kā Jūs gribētu, lai notiek Jūsu iztaujāšana brīdī, kad policija ierodas uz izsaukumu? Kā policijai vajadzētu rīkoties, lai palīdzētu Jums brīvi runāt un izstāstīt notikušo?

- Sievietes atklāja, ka vēlētos, lai ierodas policisti, kuriem ir cieņpilna attieksme pret upuri, kuri nevainotu viņas, nenosodītu, nesamierinātu, neapšaubītu, ko viņas saka
- Viņas vēlējās, lai iztaujāšana notiktu atsevišķi: *«Viņiem (policijai) jāsaprot, ka cilvēks nespēj, nu, tās varmākas priekšā pateikt neko... Pirmām kārtām jānodala ir. Tas netiek vienkārši darīts.»*
- Viņas atzina, ka izsaukuma brīdī būtu gatavas izstāstīt lietas, ja policija būtu gatava uz klausīt

Projekts „Soli tuvāk” – fokusgrupas ar cietušajām (3)

Kas Jums liekas svarīgs, ko policijas darbiniekiem vajadzēja pajautāt un izdarīt, un ko Jūs būtu gribējusi, lai Jums pajautā? Vai ieteica, kur vērsties pēc palīdzības?

- Sievietes stāstīja, ka būtu gribējušas uzzināt par palīdzības iespējām. Viņas atzina, ka būtu pateicīgas, ja gadījumos, kad visas palīdzību sniedzošās institūcijas (sociālais dienests, bāriņtiesa, policija) zina un redz, ka sieviete cieš no vardarbības, tomēr negaidītu sievietes rīcību un, apzinoties viņas sarežģīto situāciju un ievainojamību, vērstos pret varmāku, nošķirtu no cietušā un piedāvātu palīdzības iespējas
- Bieži sievietēm nebija skaidrs, kā tālāk rīkoties, kas bieži rezultējās ar to, ka sieviete policijā pēc palīdzības vairs nevērsās līdz brīdim, kad varmākas uzvedība atkārtoti apdraudēja viņas vai bērnu dzīvību
- Sievietes vēlētos, lai viņas iztaujā atsevišķi no varmākas un lai policija pati, neprasot cietušā piekrišanu, pieņemtu lēmumu par nošķiršanu

Projekts „Soli tuvāk” – fokusgrupas ar cietušajām (4)

Vai Jūs gribētu, ka policija pieņem lēmumu par nošķiršanu bez Jūsu iesnieguma?

- Sievietes atzina, ka esot situācijā, kur cieš no vardarbības un tikko piedzīvojušas draudus un/ vai uzbrukumu, svarīgi, ka policija uzņemas atbildību un veic nošķiršanu bez sievietes iesnieguma

Kur Jūs gribētu, lai paliek viņu bērni, ja sievietei pēc vardarbības gadījuma un policijas ierašanās nepieciešams braukt uz slimnīcu?

- Sievietes noteikti nevēlējās, lai bērni paliktu ar vardarbīgo partneri. Gadījumos, kad sievietes tika nogādātas slimnīcā vai kad viņām bija jāierodas policijas iecirknī sniegt liecības par notikušo, sievietes bija lūgušas palīdzību radiem vai pat kaimiņiem, lai pieskatītu viņu bērnus

Projekts „Soli tuvāk” – fokusgrupas ar cietušajām (5)

- Sievietes atzina, ka tieši ārējai palīdzībai, laikam bez varmākas ir bijusi izšķiroša nozīme, lai rīkotos savas situācijas uzlabošanai:

«Jūs (MARTA) esat tik uzstājīgi labā nozīmē - ja nebūtu jūsu, es gulētu ar savām lietām... Pateicoties psihologiem, MARTAI, Irinai es esmu ļoti pateicīga, tāpēc, ka viņa ļoti palīdzēja. Viņa saka – ejiet tur, dariet to, es Jums uzrakstīšu tādu dokumentu...»

«Un tas kurss, ko es izgāju par emocionālo vardarbību. Tiešām mani pacēla kājās, jā»

- Daudzas sievietes stāstīja, ka pašas rūpējušās par savu drošību -mainījušas dzīvesvietu, darbu, bērniem skolu vai bērnudārzu, lai varmāka viņas neatrastu

Projekts „Soli tuvāk” – vardarbības risku novērtēšana un vadlīnijas policija

Ko policija Tukumā, pateicoties projektam, jau dara savādāk un kas jau ir solis uz priekšu:

- ievieš risku izvērtēšanu sadzīves slepkavību novēršanā vardarbība ģimenē gadījumos
- mācās nošķirt un identificēt dažādus vardarbības veidus
- sniedz informāciju uz rokas cietušajai (t.i. viens riska novērtēšanas anketas eksemplārs paliek cietušajai, kas viņai var noderēt tiesā)
- novirza palīdzības saņemšanai sociālajam dienestam arī rakstiski

Projekts „Soli tuvāk” – Institūciju sadarbība pēc policijas izsaukuma

Līdz šim pilotprojekta ietvaros Tukuma policija sociālajam dienestam nosūtījusi 27 aizpildītas anketas

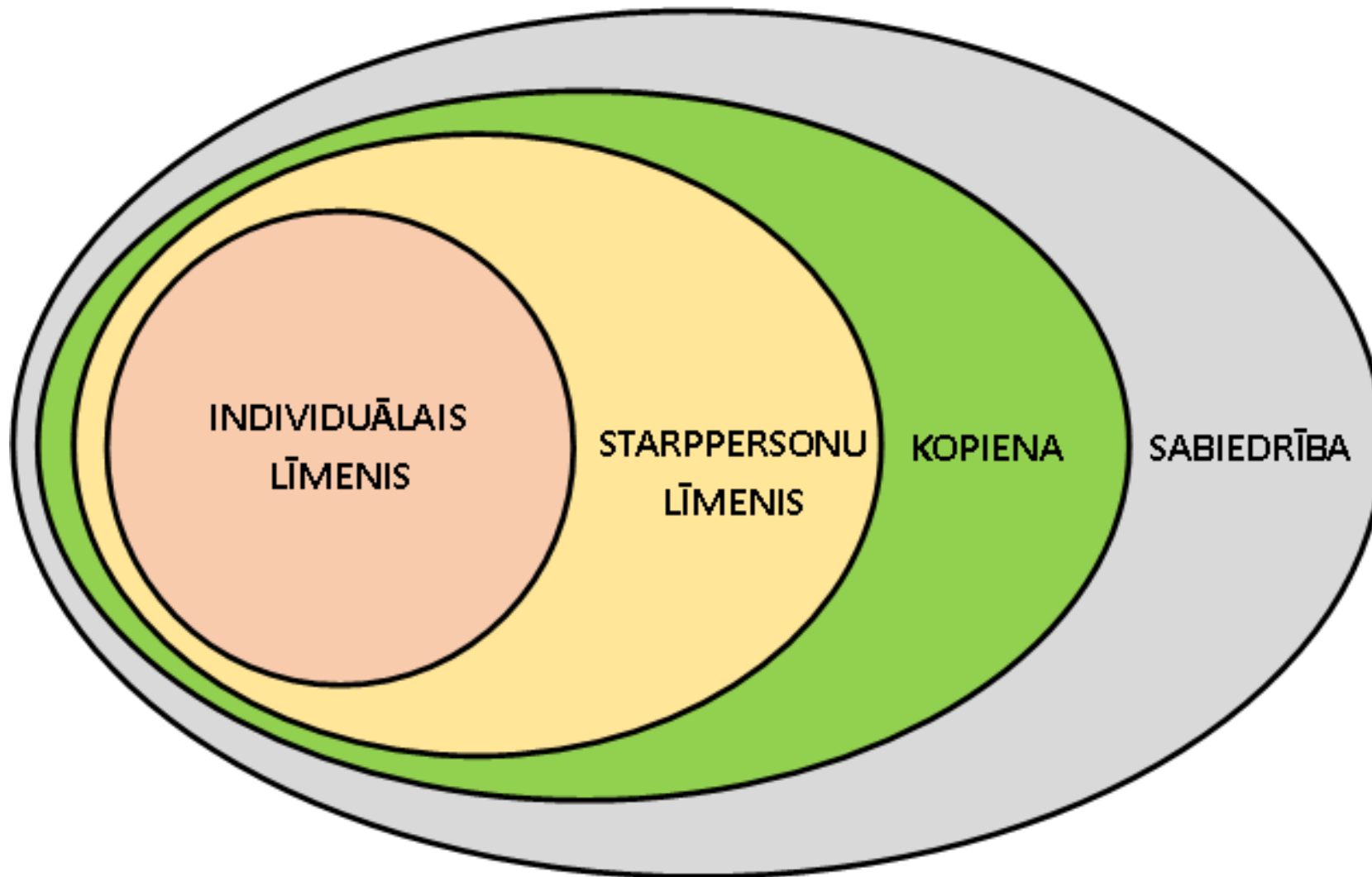
- Liela daļa no šiem gadījumiem SD iepriekš nebija zināmi
- 13 gadījumos kā cietušie vai vardarbības liecinieki bija nepilngadīgie
- 3 gadījumos nepilngadīgie bija vardarbīgi pret savām mātēm
- Ieviešot riska novērtēšanas anketu policijā, ir būtiski pieaudzis nošķiršanu skaits, kas ir pozitīvi (2017.gada 1.pusgadā bija 1 nošķiršana, pilotprojekta 3 mēnešu laikā – 7).

Ekoloģiskais modelis / pieeja vardarbības cēloņu izpratnei

- PVO 2002. gada ziņojums par vardarbību vardarbības izpētei pamatā izmantoja ekoloģisko modeli. Tā pamatā ir individuālu un konteksta faktoru mijiedarbe, redzot vardarbību kā daudz pa kāpju faktoru ietekmi uz uzvedību. Modelis izdala četrus analīzes līmeņus:
 1. Individuālo
 2. Attiecību
 3. Kopienas
 4. Sabiedrības līmeni

(World Report on Violence and Health. E.G Krug et al., eds. Geneva, WHO, 2002; 12-13. lpp)

Ekoloģiskais modelis / pieeja vardarbības cēloņu izpratnei

Kopienas koordinētās atbildes elementi

- Kopīga izpratne par vardarbības pret sievieti cēloņiem, sekām un norisi.
- Vienots mērķis – vardarbības pret sievieti mazināšana, palīdzība cietušajam, vainīgā saukšana pie atbildības.
- Pašas kopienas apzināšanās sevi kā kopienu – iesaistītās institūcijas, organizācijas, indivīdi.
- Kompetences un atbildības sadalīšana.
- Sadarbība – savstarpējā uzticēšanās, atbalsts, informācijas apmaiņa.

Kopienas iesaistīšanās vardarbības gadījumu risināšanā

- Vardarbības atpazīšana, pirmais kontakts ar cietušo
- Profesionāla un atbildīga pirmā rīcība, apzinoties upura stāvokli un ievērojot viņa vajadzības
- Starpinstitucionālās sadarbības mehānisma iedarbināšana
- Ilgtermiņa darbs – palīdzības sniegšana upurim, varmākas saukšana pie atbildības
- Preventīvais darbs.

Kopienas spēlētāji

- Sociālie dienesti
 - Bāriņtiesas
 - Policija
- Vietējās organizācijas
 - Interesešu grupas
 - Baznīca / draudze
 - Ģimenes ārsti utt.

Reģionālie / vietējie masu mediji???

Reģionālo / vietējo masu mediju ietekme

Otrais stāsts

Ekskursija pārvēršas murgā, Kurzemes Vārds, 17.10.2017.

«Tad šoferis piecēlies no sava sēdekļa, sagraģbis turpat aiz muguras sēdošo Evitu un rāvis ārā no autobusa. No mugurpuses saķēris aiz rokām, pacēlis gaisā un grūdis durvju virzienā. "Dēls, to redzot, satraucās, sāka raudāt," abu pārdzīvojumus atceras sieviete. Ja nebūtu paspējusi pieturēties, būtu izkritusi ar seju pret ielas segumu. Tagad palikuši tikai zilumi un saplēsta vējjaka.»

Reģionālo / vietējo masu mediju ietekme

Otrais stāsts

*Ekskursija pārvēršas murgā, Kurzemes Vārds, 17.10.2017.,
Eksperta viedoklis, personīgās meistarības trenere*

«Kāpēc mēs uzķeramies?»

«Reizēm mēs domājam, ka reaģējam uz to, kas notiek ārējā pasaulē. Bet patiesībā ārējā pasaule reaģē uz mūsu iekšējo pasauli»

«Sastopoties ar dusmīgu cilvēku, vajadzētu iemācīties to neuztvert personīgi...»

«Nekas nav labs vai slikts, pareizs vai nepareizs»

Juris Dilba

Centra MARTA Liepājas filiāles vadītājs

27038147, juris@marta.lv

www.marta.lv – www.martaliepaja.lv – www.pretvardarbibu.lv